

У подбору за европска питања сенатског Одбора за спољнополитичке послове одржан је претрес посвећен ситуацији у земљама Западног Балкана. Тема је била „Недовршени посао – изазови и могућности у југоисточној Европи“, а представници америчке администрације изразили су подршку Вашингтона процесу евроатлантских интеграција земаља региона. Учесници претреса су поздравили начињени напредак, док су као проблеми издвојени односи Београда и Приштине, закочене реформе у Босни и Херцеговини, те спор Грчке и Македоније око имена државе.

Помоћник државног секретара за Европу и Евроазију, Филип Гордон, навео је да је европска интеграција Западног Балкана велики приоритет за САД. Подсећајући на етничке сукобе на Балкану у прошлом веку, он је истакао да потенцијал које доносе политичко удруживање и заједничко тржиште може да буде излаз из спорова који и даље оптерећују регион.

Говорећи о недовршеним питањима у региону, Гордон је, између осталог, издвојио Косово.

„Косово је прешло дуг пут од проглашења независности, али је пред њим још много посла. 66 земаља широм света га је признало као суверену и независну земљу. Независност Косова је неповратна. Важан задатак децентрализације владине управе мора да се настави, заштита српског културног и верског наслеђа остаје важан приоритет, који ће утицати на успех децентрализације и међуетничких односа. Влада Косова такође мора да преузме енергичне мере да побољша владавину закона.“

Филип Гордон је поновио став америчке владе да би Београд и Приштина требало да се посвете сарадњи на решавању практичних проблема, као што су снабдевање електричном енергијом, рад царине и судства, што је у интересу свих грађана Косова.

Помоћник секретара за одбрану Александар Вершбоу, такође је приметио да питање Косова оптерећује генерално добре односе Београда и Вашингтона. Он је указао на демократски развој Србије, активну сарадњу са Хашким трибуналом и јачање билатералних српско-америчких односа, посебно у домену одбране.

„Међутим, ова охрабрујућа визија могла би да буде угрожена јер Београд наставља да се концентрише на специфични део своје прошлости – Косово. За време посете потпредседника Бајдена прошлог маја сложили смо се да се не слажемо у погледу Косова, и да треба да се фокусирамо на друге аспекте наших односа. Но, српско руководство наставља активну кампању против косовске независности и те активности прете да преокрену кретање ка регионалној стабилности, и потенцијално би могле да ограниче европске амбиције Србије. Србија је на раскршћу – да ли ће кренути ка европској будућности или остати заглибљена у опсесији прошлости. Тренутно она покушава обоје, што је по нашем мишљењу неодрживо.“

Сенатор из Охаја Џорџ Војнович, који је веома добро упознат с приликама у региону, где је недавно и боравио, подсетио је да Међународни суд правде ускоро треба да саопшти саветодавно мишљење о легалности једностраног проглашења независности Косова. Он је додао да би већ сада између Срба и косовских власти требало да постоји значајан дијалог о томе шта ће се догодити када суд објави своје мишљење. Војнович је рекао да му смета то што су САД на неки начин то питање оставиле по страни, не желећи да – како се изразио – „дирају у осиње гнездо“. Сенатор из Охаја је истакао да је ситуација тренутно мирна, наглашавајући да нико не жели да се понови 17. март, али је предложио да се озбиљно размисли о томе какав ће бити статус Митровице, која је и даље – како је рекао - велико и важно питање.

Извршни директор Балканског фонда за демократију, Иван Вејвода, нагласак је ставио на позитивни развој на Балкану, и навео конкретне примере напретка који је протеклих месеци начињен у процесу регионалне сарадње, помирења и суочавања са прошлости. Између осталог је поменуо недавне сусрете српског и хрватског председника, и усвајање декларације о Сребреници у српском парламенту, а затим додао:

„Постоји интензивна сарадња која није толико уочљива на први поглед, чак и ми у региону не увиђамо обиље активности и односа који постоје, а који сада треба да избију на површину, како би се решили преостали недовршени послови. Такође треба истаћи улогу организација цивилног друштва у појединачним земљама, као и регионалној сарадњи, ти односи су једна густа мрежа прекограничне сарадње и дијалога.“

Вејвода је посебно истакао успешну регионалну сарадњу у борби против организованог криминала и трговине дрогом и људима. Он је истакао и да су све земље региона, са изузетком Србије, већ чланице НАТО-а или на његовом прагу, док српско друштво и даље разматра своју потенцијалну улогу у савезу.

Претходно је и помоћник државног секретара Филип Гордон поручио да врата НАТО-а остају отворена за Србију и да се нада активнијој улози Србије у програму Партнерство за мир, као и могућем учешћу у мировним операцијама у свету.

Бивши амерички амбасадор у НАТО-у, Курт Волкер, оценио је да Сједињене Државе и Европска унија треба да се још интензивније ангажују да земљама региона пруже јасан путоказ.

„Тамо где државе нису успеле да уђу у процес придруживања Европској унији и НАТО-у жељеним темпом видели смо назадовање, тамо где су успеле видимо стални напредак. Лидери са националистичким циљевима су ојачани када је визија прикључења Европи слаба, када је визија јака она даје снагу реформистима. Ми смо пребрзо смањили своје ангажовање, скинули смо ногу са гаса пре него што смо стигли до дестинације.“

Учесници претреса констатовали су да лидери у Босни и Херцеговини морају да разбију националне баријере и своје уске политичке амбиције подреде интересима свог народа, зарад реформи неопходних за прикључење ЕУ. Грчка и Македонија позване су да што пре реше спор у вези са именом, док је Црна Гора похваљена због напретка у успостављању добрих односа са суседима, борби против корупције и одобреног акционог плана за улазак у НАТО.

(VOA)